

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

_____ Леся БАРАБАШ

«___» _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Освітній рівень:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань:	<u>07 «Управління та адміністрування»</u>
Спеціальність:	<u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>
Освітня програма:	<u>Фінанси, банківська справа та страхування</u>
Факультет:	<u>економіки і підприємництва</u>

Умань – 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» (2022). Умань. Уманський НУ, 2025. 18 с.

Розробники: Світлана ВЛАСЮК, к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування _____ (Світлана ВЛАСЮК)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування протокол від «28» серпня 2025 року № 1.

Завідувач кафедри _____ Олена ПРОКОПЧУК.

«_____» _____ 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва протокол від «29» серпня 2025 року № 1.

Голова _____ Руслан МУДРАК

«_____» _____ 2025 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: бакалавр Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Лекції	
		24 год.	8 год.
		Практичні	
		32 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		94 год.	138 год.
		Вид контролю	
екзамен	екзамен		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва (схвалено Вченою радою УНУС, протокол №1 від 08.10.2020, із змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол № 8).

Навчальна дисципліна «Фінансова політика в аграрній сфері» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» 2022 р. підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування 07 «Управління та адміністрування».

Мета: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та прикладні проблеми фінансових систем в аграрній сфері (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування), що характеризуються комплексністю та певною невизначеністю умов у професійній діяльності у сфері фінансів, банківської справи, страхування та формування професійних компетентностей щодо формування й реалізації механізму фінансової політики в аграрній сфері.

Для досягнення поставленої мети, вивчення дисципліни передбачає вирішення таких завдань:

- опанувати теоретичні основи фінансової політики: її сутність, принципи, об'єкти, суб'єкти, а також взаємозв'язок між фінансовою стратегією та тактикою;
- вивчити особливості фінансового забезпечення аграрних підприємств, враховуючи специфіку галузі, зокрема сезонність та залежність від природних факторів;
- дослідити інструменти фінансового забезпечення, такі як кредитне забезпечення (банківське, лізингове) та альтернативні джерела фінансування;
- аналізувати механізми управління ризиками в аграрній сфері, зокрема роль агрострахування та проблематику його функціонування в Україні;
- розглянути вплив державної підтримки на розвиток аграрного сектору, вивчити її основні напрями, методи оцінки та аналізу ефективності;
- з'ясувати особливості податкової політики в аграрній сфері, включаючи податкове регулювання та податкове стимулювання підприємницьких структур;
- сформулювати практичні навички з оцінки фінансового стану підприємства, управління фінансовими ресурсами та розробки фінансових рішень для забезпечення його ефективної діяльності.

Предметом дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» є система фінансових відносин та методологічні засади їх управління, що виникають у процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів суб'єктами підприємницької діяльності в аграрному секторі. Курс вивчає, як грошові потоки (інвестиції, кредити, доходи, витрати) організовуються та регулюються в сільському господарстві з метою досягнення фінансової стабільності, ефективності та сталого розвитку.

Місце навчальної дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» в структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти: вивчення змісту дисципліни базується на освоєнні курсів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: «Аграрне страхування», «Банківська справа», «Інвестування», «Страхова справа», «Фінанси підприємств аграрної сфери»; поєднується з вивченням освітніх компонентів «Банківська діяльність в аграрній сфері».

Вивчення навчальної дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок галузі знань 07 Управління та адміністрування (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 01	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем
		ПРН 04	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
		ПРН 07	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
		ПРН 16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 24	Розуміти особливості реалізації діяльності з фінансів, банківської справи та страхування на підприємствах аграрної сфери економіки.
		ПРН 25	Застосовувати новітні досягнення фінансової науки у практичній діяльності, в тому числі – на підприємствах аграрної сфери економіки
ЗК 07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	ПРН 04	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
		ПРН 25	Застосовувати новітні досягнення фінансової науки у практичній діяльності, в тому числі – на підприємствах аграрної сфери економіки
ЗК 08	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	ПРН 07	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
		ПРН 16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 24	Розуміти особливості реалізації діяльності з фінансів, банківської справи та страхування на підприємствах аграрної сфери економіки.
		ПРН 25	Застосовувати новітні досягнення фінансової науки у практичній діяльності, в тому числі – на підприємствах аграрної сфери економіки
Фахові компетентності (ФК)			
СК 03	Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у	ПРН 01	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем

	тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).	ПРН 04	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
		ПРН 07	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
		ПРН 16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 24	Розуміти особливості реалізації діяльності з фінансів, банківської справи та страхування на підприємствах аграрної сфери економіки.
		ПРН 25	Застосовувати новітні досягнення фінансової науки у практичній діяльності, в тому числі – на підприємствах аграрної сфери економіки
СК 05	Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку	ПРН 01	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем
		ПРН 04	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
		ПРН 07	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
		ПРН 16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 24	Розуміти особливості реалізації діяльності з фінансів, банківської справи та страхування на підприємствах аграрної сфери економіки.
СК 13	Здатність провадити професійну діяльність з фінансів, банківської справи та страхування на підприємствах аграрної сфери економіки.	ПРН 01	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем
		ПРН 16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 25	Застосовувати новітні досягнення фінансової науки у практичній діяльності, в тому числі – на підприємствах аграрної сфери економіки
СК 14	Здатність застосовувати новітні наукові та прикладні досягнення фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у діяльності підприємств аграрної сфери економіки.	ПРН 07	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
		ПРН 16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
		ПРН 24	Розуміти особливості реалізації діяльності з фінансів, банківської справи та страхування на підприємствах аграрної сфери економіки.
		ПРН 25	Застосовувати новітні досягнення фінансової науки у практичній діяльності, в тому числі – на підприємствах аграрної сфери економіки

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Фінансова політика в аграрній сфері», наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

**Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною
«Фінансова політика в аграрній сфері»**

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Здатність аналізувати теоретичні основи та принципи формування фінансової політики підприємницьких структур в аграрній сфері.	Лекції: Викладання теоретичного матеріалу, пояснення ключових концепцій та термінів. Самостійна робота: Опрацювання навчальної та наукової літератури, законодавчих актів, аналітичних звітів. Кейс-стаді: Аналіз практичних ситуацій, що ілюструють застосування фінансової політики в реальних аграрних підприємствах.	Письмові тести: Оцінка знань теоретичних аспектів курсу. Екзамен: Комплексна перевірка засвоєних знань. Опитування на заняттях: Перевірка розуміння матеріалу в процесі обговорення.
1.2	Розуміння сутності фінансової стратегії і тактики, їхнього взаємозв'язку та ролі у фінансовому механізмі управління.		
1.3	Знання особливостей фінансового забезпечення, кредитування, страхування та податкової політики в аграрному секторі.		
1.4	Оволодіння інформацією про напрями та механізми державної підтримки аграрних підприємств.		
2	Уміння/навички:		
2.1	Здатність оцінювати фінансовий стан аграрного підприємства та ефективність використання фінансових ресурсів.	Практичні та семінарські заняття: Вирішення задач, розрахунок фінансових показників, складання фінансових планів. Ділові ігри: Симуляція управлінських рішень у сфері фінансової політики. Проектна робота: Підготовка мініпроектів, наприклад, розробка фінансового плану для умовного агропідприємства.	Захист практичних завдань: Перевірка навичок розрахунків та аналізу. Оцінка проектної роботи: Комплексна оцінка вмінь застосовувати знання на практиці. Аналіз кейсів: Оцінка здатності знаходити рішення для складних фінансових проблем.
2.2	Вміння розробляти фінансову стратегію та тактику для конкретних господарств.		
2.3	Навички аналізу ринків кредитування та страхування для вибору оптимальних інструментів.		
2.4	Здатність обґрунтовувати необхідність та напрями державної підтримки для підвищення ефективності діяльності.		
3	Комунікація:		
3.1	Здатність до ефективної комунікації та взаємодії у професійному середовищі.	Групові обговорення: Дискусії на семінарах, обмін думками. Презентації: Підготовка та захист доповідей і проектів. Робота в малих групах: Спільне вирішення завдань.	Оцінка активності в дискусіях: Фіксація участі та якості аргументації. Захист проектів: Оцінка презентаційних навичок, чіткості викладу. Peer review (взаємооцінка):
3.2	Вміння чітко та аргументовано висловлювати свої думки та обґрунтовувати фінансові рішення.		
3.3	Здатність працювати в команді при вирішенні комплексних завдань.		

			Оцінювання студентами роботи один одного в групових проектах.
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Здатність самостійно планувати та організовувати свою навчальну діяльність.	Індивідуальні дослідницькі завдання: Виконання самостійних завдань, що вимагають пошуку та аналізу інформації. Самостійна робота: Опрацювання матеріалу без прямого керівництва викладача. Вирішення індивідуальних кейсів: Самостійне розв'язання проблемних ситуацій.	Оцінка виконання індивідуальних завдань: Перевірка самостійності та якості роботи. Виконання завдань під час контрольних робіт: Оцінка здатності до автономної роботи. Оцінка дотримання термінів: Перевірка відповідальності при виконанні завдань.
4.2	Готовність до відповідальності за прийняті фінансові рішення в професійній діяльності.		
4.3	Здатність до самостійного пошуку, аналізу та оцінки інформації.		

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері»

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 1	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем	Лекції-бесіди: Забезпечують викладання основних економічних категорій (наприклад, "капітал", "прибуток", "рентабельність"), законів (наприклад, закон попиту і пропозиції) та їх застосування в аграрній сфері. Викладач використовує діалог зі студентами, щоб з'ясувати рівень розуміння матеріалу та залучити їх до обговорення. Практичні заняття: Студенти обговорюють теоретичні питання, формулюють власні приклади причинно-наслідкових зв'язків. Наприклад, як зміна податкової політики (явище на макrorівні) впливає на прибуток агропідприємства (явище на мікрорівні). Самостійна робота: Опрацювання рекомендованої літератури, наукових статей та законодавчих актів. Це допомагає студентам поглибити знання та	Фронтальне опитування: Викладач ставить запитання студентам під час лекцій та семінарів для перевірки розуміння ключових термінів та концепцій. Тестування: Застосування тестів, що містять запитання на знання економічних категорій, законів та їхнього впливу на фінансову діяльність. Тестові завдання можуть бути як теоретичними, так і ситуаційними. Есе або реферати: Студентам пропонується написати аналітичний текст, в якому вони повинні пояснити та обґрунтувати взаємозв'язок між певними економічними явищами. Наприклад, "Вплив інфляції на фінансову стійкість аграрного підприємства". Екзамен: Підсумкова форма контролю, що включає усні відповіді на запитання або письмові завдання, які перевіряють повноту та системність знань. Студент повинен продемонструвати розуміння не лише окремих понять, а й їхньої інтеграції у

		усвідомити взаємозв'язок між економічними процесами, що відбуваються в країні, та фінансовим станом окремого підприємства. Аналіз кейсів: Розгляд конкретних ситуацій з практики аграрних підприємств. Наприклад, аналіз впливу дотацій на підвищення виробництва сільськогосподарської продукції.	загальну економічну картину.
ПРН 04	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.	Лекції з інтерактивними елементами: Викладач не просто подає матеріал, а й залучає студентів до обговорення. Наприклад, під час розгляду податкової системи, студенти можуть обговорити, як податки, що сплачуються домогосподарствами, формують бюджет, з якого потім фінансується державна підтримка аграрних підприємств. Аналіз реальних фінансових звітів: Студенти вивчають фінансову звітність аграрних підприємств, щоб зрозуміти, як фінанси суб'єктів господарювання взаємодіють з іншими елементами системи. Наприклад, як показники прибутковості впливають на можливість залучення банківського кредиту. Практичні завдання: Вирішення ситуаційних задач, що вимагають застосування знань про фінансові ринки. Наприклад, завдання з розрахунку вартості лізингу або аналіз умов банківського кредиту для купівлі сільськогосподарської техніки.	Тестування: Використання тестових завдань для перевірки знань основних понять та механізмів. Питання можуть охоплювати різні аспекти: від структури державного бюджету до видів страхування в аграрному секторі. Контрольні роботи: Перевірка здатності студентів застосовувати отримані знання. Завдання можуть включати аналіз взаємозв'язків між елементами фінансової системи, наприклад, вплив зміни облікової ставки НБУ на вартість кредитів для агропідприємств. Презентації та доповіді: Оцінка здатності студента структурувати інформацію, логічно її викладати та відповідати на запитання аудиторії. Колоквіум: Усне опитування, під час якого викладач ставить запитання з різних тем, перевіряючи системність та глибину знань. Наприклад, "Як податкова політика держави впливає на фінансування аграрного сектору через банківську систему?" Екзамен: Комплексна перевірка знань, що включає як теоретичні питання, так і практичні завдання. Це дозволяє оцінити, наскільки студент розуміє взаємозв'язок між усіма компонентами фінансової системи.
ПРН 7	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та	Лекції з аналітичними вставками: Викладач пояснює, чому необхідне	Письмові контрольні роботи: Перевірка знань про принципи та інструменти регулювання.

	ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.	державне регулювання (наприклад, для захисту прав інвесторів чи споживачів) і як воно поєднується з ринковим регулюванням (через попит і пропозицію). Обговорюється вплив регуляторних органів (наприклад, Національного банку України) на різні сектори. Аналіз нормативно-правових актів: Студенти вивчають закони, постанови та інші документи, що регулюють фінансову діяльність, зокрема в аграрному секторі. Це дозволяє їм зрозуміти, які конкретні інструменти використовуються державою. Наприклад, вивчення законів про кредитування або страхування. Кейс-стаді: Розгляд реальних прикладів застосування регуляторних заходів. Наприклад, як зміна процентної ставки НБУ вплинула на кредитування сільськогосподарських підприємств, або як запровадження нової системи агрострахування змінило ринок. Семінари-дискусії: Обговорення актуальних проблем, пов'язаних із регулюванням. Наприклад, доцільність та ефективність прямої державної підтримки, переваги та недоліки ринкового саморегулювання у певних сферах.	Завдання можуть включати порівняння різних методів регулювання (наприклад, адміністративних та економічних). Захист рефератів або аналітичних доповідей: Студенти готують доповіді на конкретну тему, наприклад, "Державне регулювання ринку агрострахування в Україні: проблеми та перспективи". Це дозволяє оцінити їхнє розуміння теми та здатність до аналізу. Екзамен: Комплексна перевірка знань Аналіз конкретних ситуацій: Студентам пропонується проаналізувати гіпотетичну або реальну ситуацію і запропонувати шляхи її вирішення, використовуючи принципи та інструменти регулювання. Наприклад, як регулятор може запобігти фінансовій кризі в сільськогосподарському секторі.
ПРН 16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	Практичні заняття: Це основний інструмент для досягнення цього ПРН. Викладач пропонує студентам розв'язати задачі та кейси, що вимагають розрахунків та аналізу. Наприклад, розрахунок рентабельності інвестицій у сільськогосподарську техніку або оцінка фінансової стійкості підприємства. Ділові ігри та симуляції: Студенти отримують	Контрольні роботи та індивідуальні розрахунково-графічні завдання: Перевірка навичок розв'язання задач. Оцінюється не лише правильність розрахунків, а й логіка їхнього застосування та вміння інтерпретувати отримані результати. Захист практичних завдань: Студенти презентують свої рішення та пояснюють логіку їхнього вибору. Викладач оцінює, наскільки глибоко вони

		можливість "прожити" ситуацію прийняття фінансових рішень в умовах, максимально наближених до реальних. Це допомагає їм не лише застосувати знання, а й побачити наслідки своїх рішень. Кейс-стаді: Студенти аналізують реальні фінансові ситуації аграрних підприємств, використовуючи теоретичні моделі для виявлення проблем і пропозиції рішень. Наприклад, аналіз причин фінансових труднощів конкретного господарства та розробка плану виходу з кризи. Проектна робота: Студенти працюють над комплексними завданнями, що вимагають застосування знань з різних тем курсу. Наприклад, розробка бізнес-плану для запуску нового напрямку в агробізнесі, включаючи фінансовий аналіз, бюджетування та планування.	розуміють процес і можуть пояснити зв'язок між своїми діями та отриманими результатами. Підсумковий екзамен: Включає практичні завдання, що вимагають не просто відтворення матеріалу, а його застосування. Наприклад, надання аналітичного висновку щодо фінансового стану підприємства на основі його фінансової звітності. Аналіз кейсів: Оцінка здатності студента проаналізувати складну ситуацію, застосувати відповідні теоретичні інструменти, обґрунтувати свої висновки та надати змістовну інтерпретацію.
ПРН 24	Розуміти особливості реалізації діяльності з фінансів, банківської справи та страхування на підприємствах аграрної економіки.	Лекції-дискусії: Викладач пояснює базові фінансові концепції (наприклад, управління грошовими потоками) і одразу ж обговорює зі студентами, як на ці процеси впливає сезонність аграрного виробництва. Наприклад, значні витрати на посівну кампанію навесні та основні доходи після збору врожаю восени. Кейс-стаді: Аналіз практичних ситуацій, що демонструють, як аграрні підприємства управляють ризиками. Наприклад, кейс про те, як підприємство вирішило застрахувати врожай від посухи, або про вибір між банківським кредитом і лізингом для придбання техніки. Екскурсії на підприємства (за можливості):	Письмові роботи: Завдання, що вимагають пояснення, як певні зовнішні фактори (погодні умови, ціни на ринку) впливають на фінансовий стан агропідприємства. Презентації: Студенти готують доповіді на теми, що висвітлюють особливості фінансових операцій в агросекторі. Наприклад, презентація про роль фінансових посередників (брокерів, дистриб'юторів) на аграрному ринку. Екзамен: Комплексна перевірка знань. Завдання можуть включати порівняння фінансової політики в аграрному та, наприклад, промисловому секторах, з обґрунтуванням відмінностей. Захист проектних робіт: Оцінка здатності студента розробити фінансову стратегію для аграрного підприємства,

		Відвідування аграрних компаній, банків або страхових організацій, що працюють з агросектором. Це дає студентам змогу на власні очі побачити, як фінансова діяльність реалізується на практиці.	враховуючи його унікальні ризики та можливості.
ПРН 25	Застосовувати новітні досягнення фінансової науки у практичній діяльності, в тому числі – на підприємствах аграрної сфери економіки	Аналіз наукових публікацій: Студентам пропонується вивчення актуальних статей у провідних фахових журналах, присвячених фінансовим інноваціям (наприклад, FinTech). Це допомагає зрозуміти останні тенденції, такі як використання блокчейну для управління ланцюгами поставок або P2P-кредитування як альтернативного джерела фінансування. Запрошення практиків: Організація зустрічей з представниками інноваційних фінансових компаній, стартапів, що працюють з агросектором. Студенти можуть дізнатися з перших вуст про досвід впровадження нових технологій. Проектні завдання: Студентам пропонується розробити проект з впровадження фінансової інновації на конкретному аграрному підприємстві. Наприклад, "Аналіз можливостей використання смарт-контрактів для страхування посівів" або "Впровадження цифрових платформ для залучення інвестицій в агробізнес".	Презентація аналітичних доповідей: Оцінка здатності студента проаналізувати новітні фінансові досягнення та обґрунтувати їхню актуальність для аграрного сектора. Захист індивідуальних проектів: Перевірка вміння студента застосувати нові знання на практиці. Оцінюється не лише ідея, а й її економічне обґрунтування та реалістичність впровадження. Екзаменаційні завдання: Включення в екзаменаційні білети питань, що стосуються сучасних фінансових технологій. Наприклад, "Охарактеризуйте роль краудфінансingu як інструменту фінансування аграрних стартапів". Оцінка активності в обговореннях: Перевірка рівня обізнаності студентів у новітніх досягненнях фінансової науки та їхньої готовності до дискусії на цю тему.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Тема 1. Теоретичні основи формування фінансової політики в аграрній сфері

1. Сутність фінансової політики, мета та основні завдання. Об'єкт, предмет, суб'єкти фінансової політики підприємницьких структур в аграрній сфері
2. Загальні принципи фінансової політики
3. Основний зміст та інструменти фінансової політики
4. Типи фінансової політики за ступенем регламентації фінансових відносин

Тема 2. Фінансова стратегія і фінансова тактика як складові фінансового механізму підприємницьких структур в аграрній сфері

1. Фінансовий механізм управління діяльністю підприємницьких структур в аграрній сфері
2. Особливості фінансової стратегії, сутність та завдання
3. Фінансова тактика як напрям вирішення локальних завдань

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Тема 3. Фінансове забезпечення діяльності підприємницьких структур в аграрній сфері

1. Особливості фінансового забезпечення
2. Оцінка стану фінансового забезпечення
3. Ефективність використання фінансових ресурсів
4. Управління фінансовими ресурсами

Topic 4. Credit provision of entrepreneurial structures in the agricultural sector / Тема 4. Кредитне забезпечення підприємницьких структур в аграрній сфері

1. Theoretical and methodological principles of credit provision / Теоретико-методологічні засади кредитного забезпечення
2. Bank lending / Банківське кредитування
3. Leasing lending / Лізингове кредитування
4. Alternative types of credit security / Альтернативні види кредитного забезпечення

Тема 5. Формування інституціональної структури страхового ринку в аграрній сфері

1. Агросстрахування: парадигма розвитку
2. Практика та проблематика функціонування страхового ринку в аграрній сфері
3. Перспективні напрямки формування ринку агросстрахування в Україні

Тема 6. Державна підтримка як складова системи державного регулювання аграрної сфери

1. Державна підтримка розвитку підприємницьких структур в аграрній сфері як фактор підвищення ефективності галузі
2. Напрями державної підтримки підприємницьких структур в аграрній сфері
3. Оцінка та аналіз державної підтримки підприємницьких структур в аграрній сфері

Тема 7. Особливості податкової політики в аграрній сфері

1. Податкове регулювання в аграрній сфері
2. Оподаткування підприємницьких структур в аграрній сфері
3. Податкове стимулювання підприємницьких структур в аграрній сфері

4. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у т.ч.			усього	у т.ч.		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Змістовий модуль 1. Методологія формування фінансової політики в аграрній сфері								
Тема 1. Теоретичні основи формування фінансової політики в аграрній сфері	18	2	4	12	18			18
Тема 2. Фінансова стратегія і фінансова тактика як складові фінансового механізму підприємницьких структур в аграрній сфері	18	2	4	12	20			20
Разом за змістовим модулем 1	36	4	8	24	38			38
Змістовий модуль 2. Фінансова політика сталого розвитку підприємницьких структур в аграрній сфері								
Тема 3. Фінансове забезпечення діяльності підприємницьких структур в аграрній сфері	22	4	4	14	20			20
Topic 4. Credit provision of entrepreneurial structures in the agricultural sector / Тема 4. Кредитне забезпечення підприємницьких структур в аграрній сфері	24	4	6	14	22	2		20
Тема 5. Формування інституціональної структури страхового ринку в аграрній сфері	22	4	4	14	24	2	2	20
Тема 6. Державна підтримка як складова системи державного регулювання аграрної сфери	24	4	6	14	22	2		20
Тема 7. Особливості податкової політики в аграрній сфері	22	4	4	14	24	2	2	20
Разом за змістовим модулем 2	114	20	24	70	112	8	4	100
Всього	150	24	32	94	150	8	4	138

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Методологія формування фінансової політики в аграрній сфері		
Тема 1. Теоретичні основи формування фінансової політики в аграрній сфері	4	-
Тема 2. Фінансова стратегія і фінансова тактика як складові фінансового механізму підприємницьких структур в аграрній сфері	4	-
Разом за змістовим модулем 1	8	-
Змістовий модуль 2. Фінансова політика сталого розвитку підприємницьких структур в аграрній сфері		
Тема 3. Фінансове забезпечення діяльності підприємницьких структур в аграрній сфері	4	
Topic 4. Credit provision of entrepreneurial structures in the agricultural sector / Тема 4. Кредитне забезпечення підприємницьких структур в аграрній сфері	6	
Тема 5. Формування інституціональної структури страхового ринку в аграрній сфері	4	2
Тема 6. Державна підтримка як складова системи державного регулювання аграрної сфери	6	

Тема 7. Особливості податкової політики в аграрній сфері	4	2
Разом за змістовим модулем 2	14	4
Всього	24	4

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Методологія формування фінансової політики в аграрній сфері		
Тема 1. Теоретичні основи формування фінансової політики в аграрній сфері	12	18
Тема 2. Фінансова стратегія і фінансова тактика як складові фінансового механізму підприємницьких структур в аграрній сфері	12	20
Разом за змістовим модулем 1	24	38
Змістовий модуль 2. Фінансова політика сталого розвитку підприємницьких структур в аграрній сфері		
Тема 3. Фінансове забезпечення діяльності підприємницьких структур в аграрній сфері	14	20
Topic 4. Credit provision of entrepreneurial structures in the agricultural sector / Тема 4. Кредитне забезпечення підприємницьких структур в аграрній сфері	14	20
Тема 5. Формування інституціональної структури страхового ринку в аграрній сфері	14	20
Тема 6. Державна підтримка як складова системи державного регулювання аграрної сфери	14	20
Тема 7. Особливості податкової політики в аграрній сфері	14	20
Разом за змістовим модулем 2	70	100
ВСЬОГО	94	138

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В рамках вивчення дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» передбачено проведення:

- лекцій, які можна поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі, для яких планується використання мультимедійного комплексу;
- семінарські заняття, на яких передбачається розгляд теоретико-методичних основ спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування». З метою кращого засвоєння матеріалу планується використання тестів, кросвордів, рефератів, ситуаційних задач тощо. По окремих темах планується проведення дискусії із застосуванням методик рольових триад;
- самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

Під час вивчення дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» використовуються наступні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні – розповідь-пояснення, лекція (лекція-бесіда, лекція-конференція);
- наочні – ілюстрація, демонстрація, самостійне спостереження;
- практичні – розв'язання ситуативних практичних завдань, виконання практичних робіт;
- індуктивні – узагальнення матеріалу від часткового до загального;
- дедуктивні – деталізація матеріалу від загального до конкретного;
- репродуктивні – відтворення як засіб повторення поданого навчального матеріалу;

- творчі, проблемно-пошукові, частково-пошукові – виконання самостійної роботи та самонавчання на основі конспектів лекцій, навчальних підручників і посібників, навчальних мультимедійних матеріалів, наукової й іншої рекомендованої літератури;

- навчальна робота під та поза керівництвом викладача – виконання самостійної роботи, індивідуальне вирішення ситуаційних профільних завдань;

- метод навчальної дискусії;

- інтерактивні – кейс-метод, робота в малих групах, дискусії, презентації, ділові та рольові ігри тощо;

- метод усного контролю (індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване), метод письмового контролю;

- бінарні, інтегровані: наочно-ілюстративний; наочно-проблемний; наочно-практичний.

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Дистанційне навчання в УНУ здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва» (<https://www.udau.edu.ua/assets/files/legislation/polozhennya/2020/polozhennya-pro-organizaciyu-potochnogo-semestrovogo-kontrolyu-ta-provedennya-atestacii-zdobuvachiv-osviti-iz-zastosuvannyam-distancijnih-tehnologij.pdf>). Матеріали курсу «Фінансова політика в аграрній сфері» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1952>.

У разі запровадження карантинних обмежень проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Google Meet, Viber, Moodle, електронна пошта тощо.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

В основу рейтингового оцінювання знань здобувача закладена 100-бальна шкала (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи тощо).

Для забезпечення оцінювання проводиться поточний (тематичний) та підсумковий (екзамен) контроль. Поточний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання практичних робіт; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття; результати експрес-контролю тощо.

При виконанні тематичних завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного змістового модуля. У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, здобувачі мають право, з дозволу лектора за поданням викладача, який проводить практичні заняття, скласти їх до останнього практичного заняття. Час і порядок складання визначає викладач, що веде практичні заняття.

Знання здобувача з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за тематичний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей змістовий модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання змістових модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних здобувачем на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які виконали всі завдання, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Підсумковий контроль може здійснюватися у формі усного іспиту або у формі тестових завдань. Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Оцінювання знань студентів з дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» здійснюється на основі результатів:

- поточного контролю з кожної теми дисципліни у формі опитування, виступів на семінарських та практичних заняттях, тестів, проведення контрольних робіт з врахуванням виконання завдань для самостійної роботи;

- проведення тестового контролю за змістовими модулями 1 та 2. При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного змістового модуля. Поточний контроль може проводитися письмово у формі тестів або завдань;

- виконання і захисту індивідуальної контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання).

Розподіл балів, які отримують студенти з навчальної дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» (денна форма навчання)

	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1			ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2						Поточний контроль всього	Підсумковий контроль	Загальна сума балів
Кількість балів за змістовий модуль	16			54								
Тема	Т 1	Т 2	ЗМ1	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	ЗМ2			
Сума балів, всього	6	6	4	6	6	6	6	16	14			
Практичні заняття	4	4		4	4	4	4	4				
Самостійна робота, в т.ч.	2	2		2	2	2	2	2				
- питання винесені на самостійне опрацювання	2	2		2	2	2	2	2		70	30	100
- участь у конференціях, круглих столах, публікація тез, статей, презентація реферату								10				
Змістовий контроль			4						14			

Максимальна сума балів поточного контролю – 70, які розподіляються наступним чином:

- активність роботи протягом семестру не може перевищувати 52 бали;
- виконання змістових модульних завдань (2 модулів) – не більше 18 балів.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
2. Виконання самостійної роботи;
3. Виконання змістових модульних завдань.

(1) При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття, правильність написання письмового контролю на семінарському занятті; результати бліц-опитування.

Система оцінювання активності роботи:

а) відповідь з питань семінарів – 0; 1; 1,5 бали.

б) змістовні доповнення при обговоренні питань семінарів – 0,5 бала.

в) бліц-опитування – 0,5; 1 бал.

г) письмовий контроль – 0; 1; 2 бали.

(2) При контролі виконання самостійної роботи оцінці підлягають: написання та презентація рефератів, підготовка міні-лекцій з проблемних питань, складання комплексного або тематичного фінансових кросвордів, тематичних тестів. Система оцінювання самостійних завдань (з градацією 0,2 балів):

д) підготовка та презентація реферату – 0 – 3 бали.

е) міні-лекція з проблемних питань – 0 – 3 бали. Критеріями оцінки міні-лекції є її змістовність, структурованість, зрозумілість і лаконічність.

є) складання комплексного фінансового кросворду – 0 – 3 бали.

ж) складання тематичних тестів – 0 – 3 бали.

з) участь у конференціях, круглих столах, публікація тез, статей – 0 – 5 бали.

Пункти д) – з) – за вибором студента.

(3) При контролі виконання змістових модульних завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування тем певного змістового модуля. Система оцінювання виконання завдань змістового модуля: змістовий модуль 1 від 0 – 4 балів, змістовий модуль 2 від 0 – 14.

**Розподіл балів, які отримують студенти з навчальної дисципліни
«Фінансова політика в аграрній сфері» (заочна форма навчання)**

	ЗМІСЛОВИЙ МОДУЛЬ 1			ЗМІСЛОВИЙ МОДУЛЬ 2						Поточний контроль всього	Підсумковий контроль	Загальна сума балів
Кількість балів за змістовий модуль	20			50						70	30	100
Тема	Т 1	Т 2	ЗМ1	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	ЗМ2			
Сума балів, всього			20					30	20			
Практичні заняття												
Самостійна робота, в т.ч.								30				
- контрольна робота								30				
Змістовий контроль			20						20			

Поточний контроль за кожним змістовим модулем для заочної форми навчання здійснюється за допомогою тестового опитування, в основу якого покладено пройдений матеріал та охоплюються основні його поняття та категорії. За кожним опрацьованим модулем студент отримує 30 запитань із чотирма поданими відповідями, одна з яких є правильною. За кожен блок тестових вправ максимально можна отримати 20 балів.

Одною з форм самостійної роботи для здобувачів освіти заочної форми навчання є виконання контрольної роботи. Контрольна робота складається з 3 теоретичних питань і 1 ситуаційного практичного завдання. Контрольна робота виконується здобувачем особисто та захищається окремо від самостійної. Максимальна сума балів – 30.

**Критерії оцінювання знань студентів при виконанні
та захисті контрольної роботи**

	1. Текст контрольної роботи	20 балів
1.1	Відповідність логічної побудови роботи назві теми, а також поставленим цілям і завданням, пропорційність структури роботи	5
1.2	Правильність оформлення роботи (нумерація сторінок, оформлення титульного аркуша, дотримання вимог до розміру полів, шрифту, міжрядкового інтервалу та інше), відсутність редакційних помилок	
1.3	Повнота і відповідність висновків змісту роботи	
1.4	Якість і глибина теоретико-методологічного аналізу проблеми. Наявність та якість критичного огляду літературних джерел. Самостійність суджень і викладу матеріалу (наявність формулювання власної думки студента – автора)	10
1.5	Правильність виконання практичного ситуаційного завдання. Обґрунтованість висновків. Правильно вказані нормативні документи	5
	2. Захист контрольної роботи	10 балів
2.1	Вміння стисло (в межах регламенту), послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження.	5
2.2	Повнота і ґрунтовність відповідей на запитання викладачів, здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди	5

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» може здійснюватися у формі усного іспиту (а) або у формі тестових завдань (б).

А. Екзаменаційний білет складається із 3 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів :

Повна відповідь на питання, яка оцінюється 8-10 балів, повинна відповідати таким вимогам:

- 1) розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- 2) повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- 3) виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу;
- 4) здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників;
- 5) уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- 6) демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- 7) використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання;
- 8) знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;
- 9) знання точних назв та функцій національних та міжнародних кредитно-фінансових установ, історії їх створення і ролі при вирішенні проблем, які ставляться у конкретному питанні;
- 10) засвоєння основної та додаткової літератури.

Відповідь на питання оцінюється в 5-7 бали, якщо:

- 1) відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання); або, якщо:

2) при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені значні помилки під час:

- а) використання цифрового матеріалу;
- б) посилання на конкретні історичні періоди та дати;
- в) формулювання назв значних фінансових та кредитних установ та завдань, які перед ними ставляться, а відносно міжнародних (особливо учасником яких є Україна) – у переліку країн учасниць;
- г) визначення авторства і змісту в цілому правильно зазначених теоретичних концепцій, що спотворює логіку висновків під час відповіді на конкретне питання.

Відповідь на питання оцінюється в 0-5 бали, якщо:

- 1) відносно відповіді на найвищий бал не розкрито трьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього;
- 2) одночасно присутні два чи більше типи недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки питання в 2 бали;
- 3) висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загальновизнаним;
- 4) характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

Б. Тестові завдання. На іспит виноситься 2 варіанта тестових завдань, кожен з яких містить 50 тестів. За 1 правильно вирішене тестове завдання студент отримує 1,7 бала. Тобто за 50 правильно вирішених тестів – 30 балів. Виконання студентами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер.

Критерії та шкала оцінювання знань і вмінь студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для іспиту
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні матеріали, завдання і вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», галузь знань 07 «Управління та адміністрування» освітньої програми фінанси, банківська справа та страхування. Умань, 2022.

2. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських та практичних занять з дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», галузь знань 07 «Управління та адміністрування» освітньої програми фінанси, банківська справа та страхування: Умань, 2022.

3. Методичні вказівки для виконання контрольних робіт з дисципліни «Фінансова політика в аграрній сфері» для здобувачів першого рівня вищої освіти заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», галузь знань 07 «Управління та адміністрування» освітньої програми фінанси, банківська справа та страхування. Умань, 2022.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Бюджетна декларація на 2026-2028 роки. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_declaration_for_20262028-893
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>
3. Галабурда, А. Інструменти фінансової політики. *Економіка та суспільство*. 2025 (72). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-118>
4. Кобеля М. Я. Теоретичні положення та суть фінансової політики держави. *Економіка та держава*, 2020. № 3. С. 160-164. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.3.160
5. Конституція України: №254к/96 ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.
6. Лагутін В.Д. Економічна політика держави: сутність, етапи, механізми. URL: http://etet.org.ua/docs/ET_06_4_-16_uk.pdf
7. Латковський П. П. Фінансова політика в умовах військового стану. Аналітично-порівняльне правознавство /голов. ред.: Ю. М. Бисага; ДВНЗ «УжНУ» Ужгород, 2022. №1. С. 223-227.
8. Меморандум про економічну і фінансову політику. URL : https://mof.gov.ua/uk/memorandum_of_economic__financial_policies-677
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Положення про Міністерство фінансів України: затв. Указом Президента України No 446/2011 від 08 квітня 2011 р. // Верховна Рада України : офіц. веб-сайт. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=446%2F2011>.
11. Практикум з фінансового та управлінського обліку за національними стандартами: навч. посібник / М.Ф. Огійчук, Л.О. Сколотій, С.І. Василішин, І.І. Рагуліна, О.В. Ковальова, І.В. Сколотій, Ю.С. Нежид / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ, Алерта, 2021. 624 с.
12. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 року зі змінами і доповненнями відвід 22.09.2011 р. N 2121-III. URL <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=6&nreg=2121-14>
13. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19 11>
14. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України No 2411-VI від 1 липня 2010 року // Верховна Рада України : офіц. веб-сайт. URL <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2411-17>.
15. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010р. № 2464-VI (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
16. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997р. № 280/97-ВР (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.
17. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586- 14 (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=586-14>.
18. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 року No 679-XIV (із змінами). URL: http://bank.gov.ua/B_zakon/law_NBU.pdf.
19. Про порядок подання відомостей про структуру власності банку: Положення : затверджене Постановою Правління Національного банку України від 21.05.2015 року зі змінами і доповненнями № 328. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0328500-15#Text>

20. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Інструкція : затверджена Постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року зі змінами і доповненнями від 20.12.2010 р. № 368. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0764500-09&p=1321625439962959>
21. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 No 5007-VI, зі змінами і доп. / ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
22. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». К., 2017. 184 с. URL : https://www.ibser.org.ua/sites/default/files/170x240_preview_0.pdf
23. Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України : монографія / За ред. Т. І. Єфименко. К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2015. 446 с.
24. Україна : лист про наміри до Міжнародного Валютного Фонду. Київ. 2 червня 2020 року. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Меморандум%20про%20економічну%20та%20фінансову%20політику%20МВФ%20від%202002_06_2020\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Меморандум%20про%20економічну%20та%20фінансову%20політику%20МВФ%20від%202002_06_2020(1).pdf)
25. Фінанси: [навч. практикум] / Укл.: к.е.н., доцент О.М. Грубляк, к.е.н., доцент А.В. Жаворонок, к.е.н., доцент А.О. Вікнянська. Чернівці, 2020. 120 с.
26. Фінансова політика держави : монографія / М. Д. Пасічний. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2019. 440 с
27. Фінансовий практикум / Державний Вищий навчальний заклад «Українська Академія Банківської справи Національного банку України»; [І. О. Школьник, Н. А. Дехтяр, О. В. Люта та інші]. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 218 с.
28. Шушкова Ю.В. Фінансова системи України: особливості функціонування, сучасний стан та перспективи розбудови : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2014. 174 с.

Допоміжна:

1. Бечко П. К., Бондаренко Н. В., Власюк С. А., Наталич О. С. Удосконалення системи регулювання кредитного ринку. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9141>
2. Бечко П. К., Бондаренко Н.В., Власюк С.А., Ролінський О.В., Нагорний В.І. Прогнозування розвитку ринку кредитних ресурсів для суб'єктів аграрного виробництва. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2022. Вип. 101. Ч. 2 : Економічні науки. С. 219-233
3. Бондаренко Н. В. Власюк С. А. Деркач Т.А. Investment attractiveness of ukrainian agrarian sector. *Збірник наукових праць УНУС* / Редкол.: О.О. Непочатенко та ін. Умань: Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2021. Вип. 98. Ч.2 : Економічні науки. С.195-203.
4. Бондаренко Н. В. Власюк С. А. Деркач Т.А. Перспективи впровадження інновацій в національній банківській системі. Гармонійний розвиток економіки України в умовах трансформаційних перетворень : монографія / під ред. д.е.н., професора О.О. Непочатенко. Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2021. 119 с.
5. Власюк С.А. Краудфандинг як альтернативне джерело фінансування діяльності господарюючих суб'єктів. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2022. Вип. 100. Ч. 2 : Економічні науки. 420 с
6. Власюк С.А. Оцінювання потенціалу розвитку краудфандингу в Україні / Ukraine, Bulgaria, EU: Economic and Social Development Trends: materials VI International Scientific and Practical Conference (Burgas, Bulgaria, 26 August 2022) Burgas: Avangard Prima, 2022, 235 p.
7. Власюк С.А., Назаренко В.С. Особливості функціонування фондового ринку в

сучасних умовах. *Актуальні питання сучасної економіки* : матеріали XV Всеукраїнської наукової конференції за міжнародною участю, 15 листопада 2023р. – Умань :УНУС. 2023. 320 с.

8. Власюк С.А., Цимбалюк Ю.А., Ролінський О.В. Фінансова безпека як основа функціонування страхового ринку. *Теоретичні, методичні та практичні аспекти сталого розвитку економіки України* / Під ред. д.є.н., професора О.О. Непочатенко. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2020. 224 с.

9. Власюк С.А. Фінансова політика як інструмент забезпечення соціально-економічного розвитку України. *Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах*: матеріали III Міжн. науково-практ. інтернет-конф. 20 квітня 2023. Т 1. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2023. 401 с.

10. Власюк С.А. Фінансова політика як інструмент регулювання аграрного сектору економіки. *Тенденції та перспективи розвитку економіки України в умовах сучасних викликів*: Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (19-20 квітня 2023 р. м. Черкаси). Черкаси: ЧДБК, 2023. — 219 с.

11. Власюк С.А., Цимбалюк Ю.А., Ролінський О. В., Колотуха С.М., Переполка В. Ю. Банківське кредитування як інструмент забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку підприємницьких структур аграрної сфери. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2023. Вип. 102. Ч. 2 : Економічні науки. С.156-167

12. Дерій В. А. Організація обліку та податкове планування : навч. посіб.. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 185 с.

13. Єрешко Ю. О., Товмасян В. Р. Теорія фінансової політики підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 15-16. С. 63–68. DOI: [10.32702/2306-6814.2020.15-16.63](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.15-16.63)

14. Ключові політики та заходи для підтримки аграрного сектору України в умовах воєнного стану. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/klyuchovi-polityky-ta-zakhody-dlya-pidtrymky-ahhrarnoho-sektoru-ukrayiny-v>

15. Лобозинська, С.; Скоморович, І.; Владичин, У. Діяльність необанків на ринку фінансових послуг в Україні та світі. *Фінансовий простір*. 2021. 7-21. URL : <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/827>

16. Луценко А.С., Власюк С.А. Теоретичні аспекти розвитку агрострахування в Україні. *Актуальні питання сучасної економіки* : матеріали XV Всеукраїнської наукової конференції за міжнародною участю, 15 листопада 2023р. – Умань :УНУС. 2023. 320с.

17. Полишвайко С.С., Власюк С.А. Роль держави в сприянні кредитування підприємств аграрної сфери. *Актуальні питання сучасної економіки* : матеріали XV Всеукраїнської наукової конференції за міжнародною участю, 15 листопада 2023р. – Умань :УНУС. 2023. 320с.

18. Сус, Т. Й., О.І. Ємець, і О.П. Цюпа. Фінансова політика стимулювання інноваційного розвитку аграрного сектору і механізм її реалізації: зарубіжний досвід. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. 4 (35):347-55. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i35.222151>.

19. Economic Indicators for over 200 countries. The Global Economy. 2017. URL: https://www.theglobaleconomy.com/rankings/wb_political_stability.

20. Chugunov I. (2021). Byudzhethna stratehiya suspil'noho rozvytku. [Budget strategy for social development]. Kyiv: KNUTE. 532 p.

21. Derzhavnyy veb-portal byudzhetu dlya hromadyan [State web portal of the budget for citizens]. at: <https://openbudget.gov.ua> [in Ukrainian]. (accessed February 10, 2025)

22. Derzhavnyy borh ta harantovanyy derzhavoyu borh. Borhova statystyka. Ministerstvo finansiv Ukrayiny. [Public debt and state-guaranteed debt. Debt statistics. Ministry of

Finance of Ukraine]. at: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg> [in Ukrainian]. ((accessed February 10, 2025))

Інформаційні інтернет ресурси

1. Вісник Державної податкової служби України. Офіційно про податки. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100016399-styagnennya-podatkovogo-borguvidpovidi-na-zapitannya-platnikiv-podatniv>
2. Державний комітет статистики України. «Економічна статистика / Національні рахунки». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/nac_r.htm
3. Збірник наукових праць Уманського НУС. Економіка. URL: <https://journal.udau.edu.ua/rubriki-zhurnal/ekonomika.html>
4. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL: <https://www.ibser.org.ua/>
5. Інституційний репозитарій Уманського НУС. URL: <http://lib.udau.edu.ua/community-list>
6. Офіційний сайт Академії фінансового управління Міністерства фінансів України. URL: <http://ndfi.minfin.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
8. Офіційний сайт відділу моніторингу якості освіти Уманського НУС URL: <https://mon.udau.edu.ua/>
9. Офіційний сайт Віртуального університету Міністерства фінансів України. URL: <http://edu.minfin.gov.ua/Pages/Default.aspx>
10. Офіційний сайт державних закупівель в Україні. URL: <https://www.dzo.com.ua>
11. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <https://dasu.gov.ua/ua>
12. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.
13. Офіційний сайт Державної податкової адміністрації України: URL: <http://www.sta.gov.ua/>
14. Офіційний сайт Державної служби зайнятості URL: <http://www.dcz.gov.ua>
15. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/tax-co-operation-and-control/general-overview/tax-administration-and-tax-compliance_en
16. Офіційний сайт Журналу «Урядовий кур'єр» . URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Львівської національної бібліотеки України ім. В. Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/>
19. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <https://www.imf.org/en/Home>
20. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: me.gov.ua
21. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
22. Офіційний сайт Міністерства праці та соціальної політики: <http://www.mlsp.gov.ua>
23. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти URL: <https://naqa.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
25. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>
26. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського . URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
27. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmc.gov.ua/>

28. Офіційний сайт Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>
29. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
30. Офіційний сайт Рахункової палати. URL: <https://rp.gov.ua/home/>
31. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>.
32. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
33. Офіційний сайт Центру Разумкова URL: <http://razumkov.org.ua>
34. Україна фінансова : інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. URL: <http://www.ufin.com.ua/index.htm>
35. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
36. Фінанси України: науково-теоретичний, інформаційно-практичний журнал. URL: <https://finukr.org.ua/>
37. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві URL: <http://www.social.org.ua/>
38. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності URL: <http://www.fse.gov.ua>
39. Центр перспективних соціальних досліджень. URL: <http://cpsr.org.ua/>